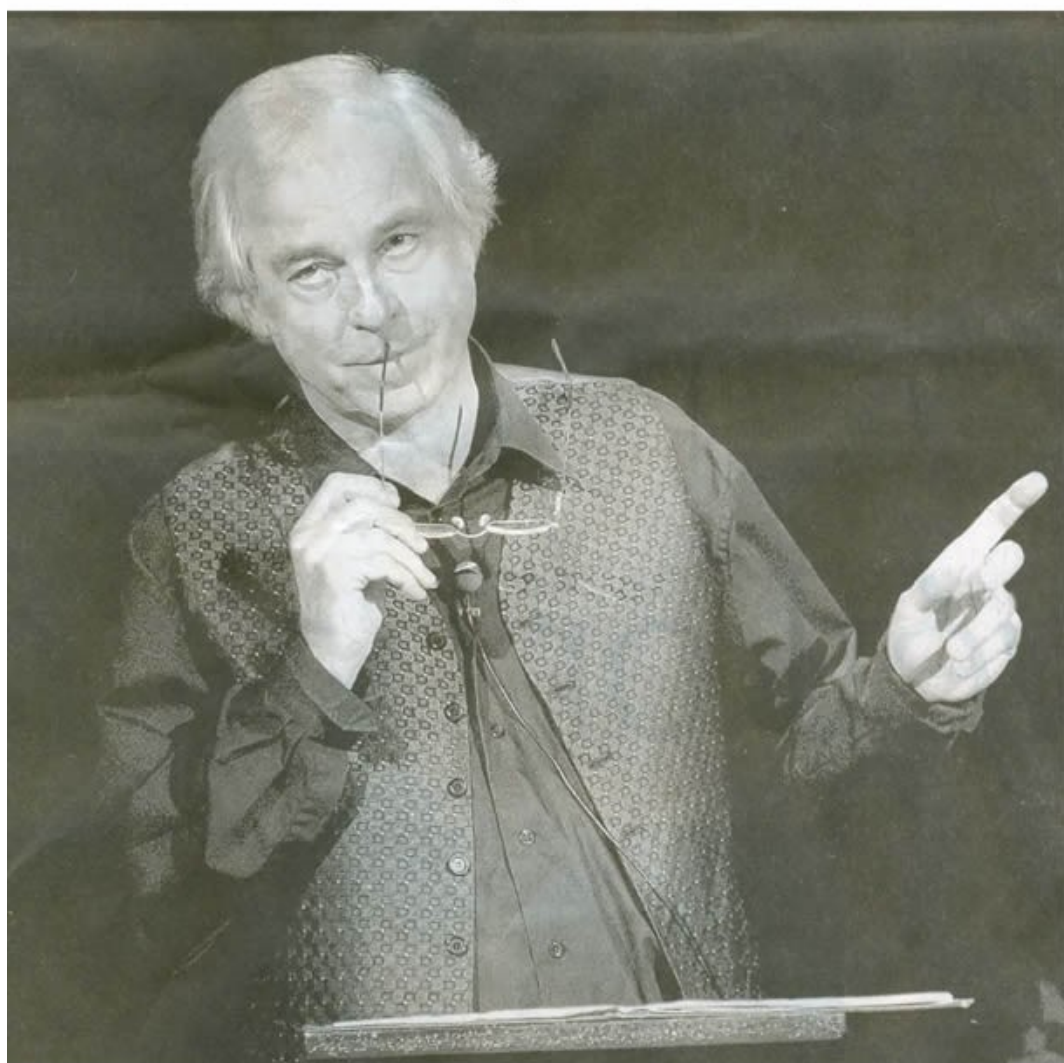

Az ember maradjon önmaga

Huszti Péter már gyermekként is szerette Jókai Mórtól A kőszívű ember fiait. Főiskolásként szerepelt a filmváltozatban is. A Fekete gyémántokban a főhőst, Berend Ivánt formálta meg. Ma este az ő rendezésében mutatják be Sopronban A kőszívű ember fiait. Vallja: „Lélektől lélekig szeretnénk hatolni. Remélem, hogy a nézőtér és a színpadon is együtt dobban a szívünk. S arra vágyunk, hogy az élmény egészét vigyük haza a nézők... Nekünk kötelességünk ma erőt is adni. S amiként Görgey Artúr is mondta: gondolkodásra, önismeretre tanítani”

Huszti Péter színész, rendező neve márkavédjegy. A Kossuth-díjas, érdemes és kiváló művész március idusát is köszöntve Jókai Mór A kőszívű ember fiait című művét viszi színre a Soproni

Petőfi Színházban, ahol ma lesz a premier. Ebből az alkalomból vallott 1848-ról, Kossuthról, Görgeyről, Jókairól, s legfőképpen önmagáról.

„Kisfiúként a könyveken keresztül értek el a fontos témák, a nagy kérdések. Az 1848-as forradalomról, illetve az azt követő szabadságharcról is sokat olvastam. Természetesen mind a mai napig elkísérnek a könyvek, meghatározó számomra az irodalom; színházi ember számára ez magától értehető.

Soha nem felejttem el, s erről a két fiannak is sokszor meséltem, hogy a Lórántffy Utcai Általános Iskola kisdiákjaként rövidnadrágban, fehér ingben álltunk a március tizenötödikei ünnepeken.

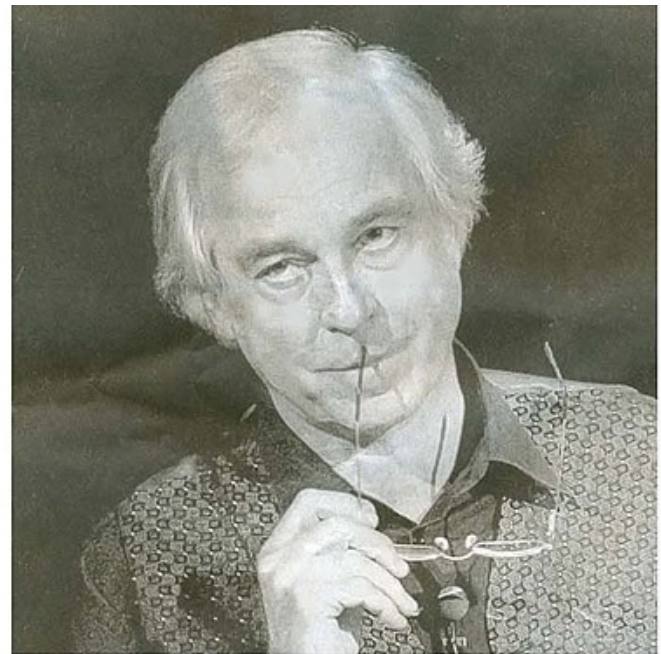
Az ötvenes évek második felében – 1956–58 között, amikor hetedikes, nyolcadikos voltam –, azt hiszem, szegények voltunk, de valójában ez csak utólag tudatosult bennem. Édesanyám, aki a MÁV nyugdíjhivatalában dolgozott, egyedül nevelt a növérrel együtt. Semmilyen rossz emlék sem maradt bennem. Igaz, hogy például a karácsonyokat igen szerényen ünnepeltük, de a Jézuska könyvet mindig hozott. Korán megkaptam Jókaitól A köszívű ember fiait, Tamási Árontól az Ábel a rengetegben-t. Igen szerettem az indiántörténeteket is. S aztán sorra jöttek az újabb és újabb érdekes, izgalmas kötetek. Verseket kezdtem mondani, s emlékezetesek maradtak számomra azok a március tizenötödikék is, amikor a Nemzeti dalt, a 12 pontot mondtam el. Nem voltak ezek könnyű feladatok; meg kellett velük küzdeni.

Petőfi Sándor alakja titokzatosnak, érdekesnek, izgalmasnak tűnt számomra. Alacsony, vékony, alig negyvenkilős, ám igen átszellemült személyiség volt. Elámultam, hogy milyen hatalmas kötetnyi vers maradt fenn utána! Ennyi verset oly rövid idő alatt miként is lehetett megalkotni? Hogyan is bírta? Hiszen harcolt, utazott...

Kossuth Lajos és Görgey Artúr alakjával, tevékenységével később ismerkedtem meg. Illyés Gyula Fáklyaláng című színművét a Katona József Színház mutatta be Besenyei Ferencel, aki Kossuth volt, és Ungvári Tamással, aki Görgeyt formálta meg. Besenyei egyértelműen nagyszerű, hősi alkat volt, Ungvári többnyire rossz embereket játszott, intrikusokat. Sokan emlékeznek rá, hogy például a Tenkes kapitányában is negatív figurát alakított. Nem véletlenül osztották ki pont így a Fáklyaláng főszerepeit.

És egyszer csak, amikor már harmadéves voltam a színművészeti főiskolán, a Madách Színházban Görgey öcsét, Istvánt játszhattam Németh László Áruló című darabjában, Görgey Besenyei volt, aki – a civil életben – éppen akkor is egy hatalmas szerelemben élt, lefogyott, s karsú, gyönyörű Görgey volt. S homlokegyenest más volt ez a Görgey, mint a Fáklyalángban. Ma is él bennem az előadás; akkor formáltam át a bennem addig meglevő képet 1848-ról.

Görgey utolsó mondata eképpen hangzott – egyébként nagyon sok előadásból viszek magammal egy-egy olyan mondatot, amely egész életem

met végigkíséri –, miután megkérdezik tőle, hogyan lehet ezzel a szörnyű tudattal élni, hogy árulónak tartják? Szóval Görgey így felel: 'S ez sem utolsó szerep: a nemzetet szerencsétlenségünkkel gondolkodásra és önismeretre tanítani'. Ez annyira a szívemben és az agyamban ma-

olvasom, s egyszer csak azon veszem észre magam, hogy nem tudom letenni.

Főiskolás voltam, amikor Várkonyi Zoltán mesterem forgatta A köszívű ember fiait (1965-ben mutatták be), s mi, növendékek diákokat, forradalmárokat játszottunk benne, ott voltunk bálókban is.

Megkaptuk a forgatókönyvet, persze nem az egészet, hanem csak egy részét, hogy tanulmányozhassuk. Én azért a regényt is elővettem, s el is olvastam újra. A Fekete gyémántok (1976) forgatása előtt sem csak a forgatókönyvet olvastam el, hanem természetesen a regényt is.

S hogy mit adnak nekünk Jókai művei? Látszólag egyszerűnek tűnő fogalmakat, gondolatokat, mint haza, harc a szabadságunkért, önfeláldozás, mi mindent kellene tennünk...

Jó érzés nagy történetekkel találkozni. Csodálatos jellemeket ismerhetünk meg, s

Jókai regényeiben csodálatos, nagy formátumú jellemeket ismerhetünk meg

radt. Sok év után emiatt változott meg a 48-as képem, melyen ott van Petőfi, Kossuth, Jókai, Táncsis, ám egy újfajta Görgey-személyiség is. Ez él bennem, s ezt a Görgey-képet tartom hitelesnek.

Jókai-köteteket pedig szinte folyton-folyvást leveszek a polcra. Sokszor gondolkodtam azon, hogy vajon miért is nyúlunk egy-egy regényéért felnőtként is? Belelapozok,

nála még a gonoszok is nagy formátumú emberek. Ezek vonzanak bennünket változtatlanul.

Egyébként sok általam megformált szerep szinte személyes ismerősömmé, barátommá vált, mintha találkoztam volna velük: Peer Gynt, Hamlet, Szervét Mihály, Jókai Berend Ivánja a Fekete gyémántokból, Cyrano de Bergerac...

S hogy mit jelent ma színre vinni A kőszívű ember fiait? Gondoltam: miért is ne álljunk neki ilyen óriási feladatnak? Van a regény, a film az összes emlékemmel, emlékeinkkel együtt... Ám természetesen mégsem a regényt vagy a filmet adaptáljuk. Örömteli, nagy, elképesztő mennyiségű munkával különleges színházi estét szeretnénk teremteni szavakkal, színpadképpel, festői zenével, amelyek reményeink szerint egységet alkotnak. Lélektől lélekig szeretnénk hatolni. Remélem, hogy a nézőtéren és a színpadon is együtt

dobban a szívünk. S arra vágyunk, hogy az élmény egészt vityék haza a nézők. Erőm és hitem is a duplájára nő, amikor érzem valamennyi közreműködő tehetségét, lelkesedését. Hiszek a történetben, a partnerekben.

Sokat gondolkodom azon, hogy mi az értelme ma a színháznak? Úgy vélem, hogy olyan előadásokra van szükség, amelyek ahhoz segítik hozzá az embereket, hogy eligazodhassanak ebben a zűrzavarban, az átalakulás nehéz időszakában. Mégiscsak értékeket kell fölmutatni; vacakot persze mindig egyszerűbb készíteni... S nekünk kötelességünk ma erőt is adni. Amikor hihetetlen csend van a nézőtéren, s egyszer csak az előadás végén kitör az ováció... S amiként Görgey is mondta: gondolkodásra, önismeretre tanítani. Jókai Mór bizony nagyon is tudta, miért is írja meg a kőszívű ember fiainak nagyszerű történetét.

Érdekes, hogy amikor megkaptam a Kossuth-díjat

(fiatal voltam, harmincnégy éves), különösen meghatódtam, de azt az elismerést az ember nem ahhoz a Kossuth Lajoshoz köti. Persze mégiscsak hozzá, és valahogyan mégsem... Nagyon jó, hogy róla nevezték el e rangos díjat, s igen helyénvaló, hogy van a tekintélyes Széchenyi-díj is.

Én egészen biztos vagyok abban, hogy nem változtam meg sem a Kossuth-díjtól, sem más elismeréstől, sem a sikerektől, sem attól, hogy nyolc évig a Színház- és Filmművészeti Főiskola rektora voltam.

Hiszek abban, hogy csak akkor szabad valamihez hozzáfogni, ha abban a dologban százszázalékosan hiszek; ha én a feladatot képességem, tehetségem szerint úgy tudom megoldani, hogy utána ne legyen rossz érzésem. Ne higgyük magunkról, hogy zsenik vagyunk, de azt se, hogy senkik vagyunk. Ameddig az ember csak tudja, bírja, maradjon mindig önmaga."